

MUSEU DARDER DE BANYOLES

Gabinets de curiositats

Entrant a les sales d'alguns museus de les comarques gironines descobrim personatges peculiars

Treballar en un museu és estar envoltat de llegat històric, de peces excepcionals, d'història viva. I les tres persones que he descobert fan que els museus siguin un lloc amable on aprendre i emocionar-se, i s'hi dediquen en cos i ànima. La Georgina, al Museu Darder de Banyoles, en Gustavo, al museu Tresor de la Catedral de Girona, i l'Eduard, al Museu dels Sants d'Olot, són uns apassionats de la seva feina, tant, que quan m'han explicat detalls del que fan es podria escriure una novel·la.

>> *Georgina Gratacós, actual conservadora del Museu Darder de Banyoles.*

MERCÈ SIBINA > TEXT

La Georgina ja té el nom d'exploradora. És jove però és la treballadora més *veterana* dels museus de Banyoles: el Darder i l'Arqueològic, que comparteixen direcció. Va començar a treballar al Museu Darder al setembre del 1990, després d'acabar la carrera de biologia. Va arribar a un Darder molt diferent del que podem visitar ara. Remodelat el 2003 i obert a l'abril del 2007 a la plaça dels Estudis...

Hi va arribar un any abans de la polèmica de l'home boiximà dissecat, popularment conegut com «el negre de Banyoles». Aquests inicis convulsos ja la van preparar per tota la feina que li vindria. Potser també va ser un bon auguri que estudiés a l'escola del costat del museu o que el visités amb l'institut. Durant aquella visita el professor de geologia li va deixar tocar un ullal d'elefant, tota una gosadia. Ara que la Georgina és tan meticulosa, ordenada i estricta amb la feina se'n fa creus.

Al Darder hi ha una fixació amb els ullals. En van robar un d'un lleó i li van tornar a po-

sar però artificial, i tot i això se'l continuen emportant. Dèries de visitants de museus.

Tornem a la Georgina. Fa vint-i-set anys que exerceix com a conservadora del museu però hi fa moltes altres feines, totes les que calgui, perquè el personal d'aquest museu és escàs: gestiona les col·leccions; fa documentació, difusió, disseny; està pendent del correu electrònic i de la web; atén consultes; revisa textos; organitza les exposicions temporals i les itinerants, i quan li queda una estona aprofita per fer recerca, per saber d'on ve aquesta peça i l'altra. Li agrada investigar la ruta de les peces de les col·leccions: saber com han arribat i ajudar a completar un arxiu cada vegada més complet.

Ara la té intrigada una escena d'una pel·lícula que es va rodar en una de les sales del museu. No parlarà fins que trobi el film. I el trobarà.

La recerca és dura i abnegada, però té recompensa quan arriba al Darder un especialista en foques de València per buscar documents antics on surten inventaris d'aquests animals.

Van robar un ullal d'un lleó i l'hi van tornar a posar però artificial, i tot i això se'l continuen emportant

PEP CABALLÉ

La feina li agrada i en parla amb passió i realisme. Amb aquest arravatament controlat comenta una de les seves peces favorites: un manatí de guix, un mamífer aquàtic que habita les costes tropicals d'Amèrica. El manatí és una de les incògnites del Darder i on posa la banya la Georgina de tant en tant per saber-ne més, de les col·leccions. És un model de guix, però està tan ben fet que ella no es va adonar que no era autèntic fins al cap d'un any de ser al Darder.

Una de les coses que més la preocupa és la conservació de les peces. I al Darder això és especialment delicat perquè la majoria d'objectes tenen una base orgànica i pateixen molt, tant per la llum com per la humitat. S'han de fer tasques de conservació preventiva i control periòdic per evitar, sobretot, infeccions a causa dels insectes i dels fongs. El material és molt sensible i s'ha d'estar atent a la llum i a les plagues d'insectes o de rates i ratolins.

Ara hi ha molts mètodes de control com termohigrògrafs, que recullen dades

de la humitat relativa i de la temperatura en diversos punts de l'edifici. La Georgina descarrega aquestes dades i també buida els humidificadors del magatzem o posa les noves col·leccions en una sala de quarantena un temps abans d'incorporar-les al fons per si tinguessin infeccions d'insectes.

I a més a més, cal organitzar; ordenar els objectes, la biblioteca, l'arxiu; digitalitzar les imatges, i controlar les dades de visitants. El que convingui, tot el que convingui.

El museu Tresor de la Catedral de Girona

La catedral era el pati de casa. I ho diu amb una naturalitat que gairebé espanta. «Quan arribàvem a Girona i vàiem la catedral dèiem que ja érem a casa». Però no ho diu en el sentit del gironí que torna a la ciutat després d'haver passat un temps fora i s'emociona en veure el temple, el sentinella alçat de pedra. No, no; la família d'en Gustavo ho deia en sentit literal, perquè vivien a la catedral, just al costat, en un pis; n'eren els masovers. I a mi em sobta això que fossin masovers de

>> Gustavo Torres (a mà dreta de la fotografia), del museu Tresor de la Catedral de Girona, explicant història.

Va alçar el baldaquí restaurat amb una corda, i amb ulls brillants comentava als fusters que estaven vivint un moment històric

>> *Gustavo Torres Mendoza.*

la catedral, però és el que feien: obrien les portes quan feia falta, netejaven, mantenien el temple, el rellotge, com si fos una casa pairal. El pare d'en Gustavo era carter i el 1974 li va tocar fer el repartiment a la zona del Barri Vell. Va ser llavors quan el capítol buscava una família per fer de campaner/masover i van triar la seva. I en Gustavo va créixer amb aquesta infantesa monumental, jugant entre columnes robustes, corrent per una nau gòtica immensa i pujant a un campanar de 200 esglaons on fantasiejava i enfilava els seus Clicks. Fa falta explicar tot això per entendre que quan en Gustavo només tenia 8 anys ja feia de guia a les visites a la catedral. Poc abans que, per seguretat, es tanquessin les visites al campanar, una senyora li va ensenyar una fotografia i li va recordar que ella havia assistit a una de les seves visites. I fins ara... Són in comptables les visites que ha fet i tothom en surt fortament commogut, de les explicacions i dels coneixements; és un privilegi que sigui ell qui ensenyi «la casa»... Mossèn Genís, encarregat de la gestió patrimonial i de la litúrgia, el va agafar com a fillol

i des de llavors ja ha format part de l'equip que gestiona el Tresor de la Catedral, primer com a administratiu i ara com a tècnic. Un tècnic que també fa de tot, des de tenir cura del patrimoni fins a la missa, i que vetlla perquè tot estigui a punt.

Ara, amb la celebració del 600 aniversari del temple, assessora en les activitats i ho fa amb atreviment. No ha dubtat gens a l'hora de proposar que els Marrecs de Salt entrin a la nau per aixecar-hi un pilar. I a l'abril ha preparat una representació de Sant Jordi per a la qual la nau s'ha convertit en un teatre.

Té les claus de tot arreu i se sap tots els racons i les històries de memòria com si hi hagués nascut, i gairebé, perquè hi va arribar quan només tenia tres anys.

Recordarà sempre el moment en què ell mateix va alçar el baldaquí restaurat amb una corda, i amb ulls brillants comentava als fusters que estaven vivint un moment històric. Tampoc no oblidarà mai la restauració del tapís de la Creació, el brodat de lli de la segona meitat del segle XI, una peça

El passat, sobretot aquí, t'atrapa, però l'Eduard vol aprofitar aquest passat i fer-lo rebrotar d'una manera moderna, contemporània

romànica única. Va seguir-ne el procés pas a pas i va tenir el privilegi de contemplar el brodat del revers, un fet excepcional.

En Gustavo es mou entre sants de pedra i cuida els visitants perquè tinguin ganes de tornar, de conèixer, de saber-ne més. És casa seva.

El Museu dels Sants d'Olot

I entre sants també es mou Eduard Bech, tècnic del Museu dels Sants d'Olot. Treballa en un edifici singular, amb pàtina de segles i d'imatgeria religiosa, el primer taller de sants que va traspasar fronteres. El passat, sobretot aquí, t'atrapa, però l'Eduard vol aprofitar aquest passat i fer-lo rebrotar d'una manera moderna, contemporània. Aprofita l'aura dels sants per no encotillar-se, busca sempre el fil contemporani. La seva feina és de llarga vista, ara treballa en l'exposició que s'inaugurarà al juny, però també més enllà, fins al 2018. Les exposicions demanen investigar, pensar. I fer-ho amb creativitat. No es tracta només d'exposar sinó del discurs que acompanya, i és en aquest joc que troba sentit a la seva feina.

El Museu dels Sants té tres plantes dedicades a la imatgeria religiosa, però té moltes possibilitats de fer-hi projectes, exposicions temporals a partir de la iconografia... i això és el que l'estira, a l'Eduard. Com l'exposició «Identitats impossibles. Gènere, desig i iconografia», dedicada a la diversitat sexual i de gènere. L'espectador hi descobriria uns vídeos amb entrevistes a persones que representaven diversos perfils del col·lectiu de lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals. Com un matrimoni gai amb un fill, un noi transsexual o una parella de lesbianes de més de seixanta anys. Després passava a un àmbit dedicat al desig sexual, un altre en què es parlava de violències i acabava amb un espai de reflexió per fer-se preguntes i pensar. I tots els continguts anaven de bracet amb una vessant artística i relacionada amb la iconografia. Entrar al Museu dels Sants pot tenir aquestes sorpreses i l'Eduard és dels que les espera perquè sigui així. I se'n va sortir tant, que la mostra va ser un èxit de públic i els visitants deixaven comentaris emotius d'agraïment, com un que deia: «Gracias por hacerme pensar». És una de les exposicions de les quals guarda millor record.

Tampoc no va dubtar a posar llums i ombres a tot un pilar de la història local com el pintor i escriptor Marià Vayreda. Un muntatge arriscat, amb un disseny transgressor, que, a més de facilitar informació objectiva, es movia sobretot en les sensacions i en les emocions. I les obria en canal per esventrar l'interior de Vayreda, el costat més fosc.

Treballar en un museu és conivir amb bellesa i tradició i a l'Eduard li donen cada dia la benvinguda els gegants, els originals, unes figures reverenciades a la ciutat. I aquest museu té peces devotes, també, les del dipòsit d'art cristià, el taller d'imatgeria amb esbossos de Miquel Blay, com el d'un bisbe amb terra cuita.

L'Eduard i la Georgina potser es coneixen, segur... També li té el cor robat un tors anatòmic de l'època de la Guerra Civil, època en què els tallers no podien fer imatges religioses i es dedicaven a altres objectes. El grau de detallisme per ensenyar el cos humà per dins, el cor, el fetge... amb la mateixa fermesa amb què vol fer sortir el visitant del confort de la sala, fer-li descobrir un nou món i fer que hi participi tot contemplant art.

Mercè Sibina
és periodista.

>> **Eduard Bech i Vila, tècnic del Museu dels Sants d'Olot.**

EDUARD BECH

**Vol fer sortir el visitant del confort de la sala,
fer-li descobrir un nou món
i fer que hi participi tot contemplant art**